

VAHVISTAMME TIEDOLLA JOHTAMISTA VALTIONAVUSTUSTOIMINNASSA

Tarkastelemme tässä artikkelissa tiedolla johtamisen tilaa valtionavustus-toiminnassa ja kokoamme havaintoja yhteen oppimastamme. Mielestämme analysoinnin ja raportoinnin resursseja on syytä lisätä, jotta tiedolla johtamisen rooli valtionavustustoiminnassa kasvaa. Muistutamme sekä ihmisten että organisaation johtamisesta, kuten tiedolla johtamisen taitojen kehittämistä.

TEKSTI: JAANA WALLDÉN JA MIKKO LEHTONEN

Valtionavustukset ovat yksi keino saavuttaa haluttuja päämääriä ja edistää niihin liittyviä tavoitteita yhteiskunnassa. Valtionavustustoiminta toteuttaa valtionhallinnon yhteisiä tavoitteita ja ministeriöiden strategioita, ja valtionavustustoiminta on luonteeltaan suunnitelmallista ja säänneltyä. Valtionavustustoiminnassa kertyy paljon tietoa, jota emme kuitenkaan hyödynnä tarpeeksi valtionhallinnossa, kuten ennakoinnissa tai strategisessa valmistelussa.

Haluamme vastata muuttuviin tarpeisiin yhteiskunnassa

Vaikuttaa siltä, ettei valtionapuviranomaisilla ole riittävästi resursseja tiedon analysointia ja raportointia varten. Valtionapuviranomaiset arvioivat valtionavustusasioiden valmistelua ja palveluiden tuottamista eli omaa prosessiaan, mutta valtionavustusten käytön tuloksista ja vaikutuksista ei kerätä systemaattisesti tietoa. Seuraammeko riittävästi päämäärien saavutta-

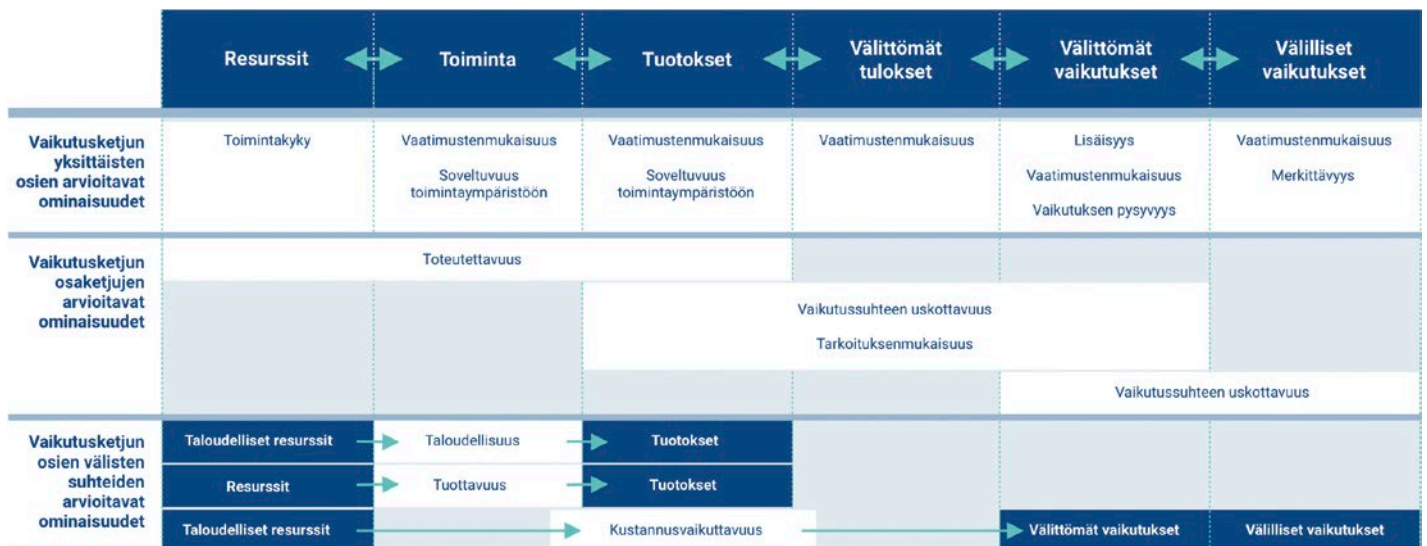
mista tai tavoitteiden edistymistä? Kyky osoittaa valtionavustusten yhteyksiä laajoihin yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tiloissa tapahtuviin muutoksiin vaatii organisaatio- ja toimintakulttuurien kehittämistä.

Kehotamme vahvistamaan kyvykkyyttä

Analysointiin ja raportointiin on syytä kiinnittää huomiota valtionavustustoiminnassa, koska ne

1. kietoutuvat henkilöstön tehtäviin ja kehittävät henkilöstön osaamista,
2. mahdollistavat tulosten seurannan ja niistä oppimisen hallinnonalalla ja hallinnonalojen välillä sekä
3. laajentavat valtionavustusten käytön vaikutuksia yhteiskunnassa.

Kehotamme valtionapuviranomaisia edistämään työntekijöiden mahdollisuutta ja työyhteisön kykyä käyttää tietoa toiminnassaan. Se tarkoittaa valintaa

Vaikutusketju. Kuva: Valtiovarainministeriö.

Valtionavustustoiminnan toimintamalli

Yhteiskunnallisen tarpeen analysoinnista kohti vaikutusten arviointia

Valtionavustustoiminnan yhteinen toimintamalli. Kuva: Valtiovarainministeriö.

panostaa analysointiin ja raportointiin ulkoisten palvelujen hankinnan rinnalla. Kun valtionapuviranomainen analysoi ja raportoi itse, sen asiantuntemus ja ajantasainen tieto lisääntyvät. Kyse on työntekijöiden osallisuuden ja tehtäväkuvien lisäksi osaamisen ennakoinnista ja kehittämisestä, kuten tiedon lukutaidosta ja tietoon perustuvasta päätöksenteosta. Tuemme analysointia ja raportointia muun muassa vaikutusketju-työvälineen avulla.

Digitalisoimme valtionavustustoimintaa tiedon hyödyntämiseksi

Kehitämme tiedolla johtamista valtionavustustoiminnassa samoista syistä kuin julkista hallintoa yleisesti ja Suomen digitalisaatiokehityksen suunnan mukai-

sesti. Valtionavustusten hakemisen ja myöntämisen odotetaan olevan läpinäkyvää ja vaikuttavaa, lisäksi rakennamme hyvää asiakaskokemusta kehittämällä palveluja. Haastamme vakiintuneita käytäntöjä ja teemme hajanaisesta valtionavustustoiminnasta aiempaa yhtenäisempää.

Valtionavustuksia koskevia tietoja kootaan jatkossa kansalliseen tietovarantoon. Valtionapuviranomaiset ottavat käyttöön siihen sisältyviä digitaalisia palveluja, joita ovat

1. valtionavustushakujen julkaisemisen ja asiointin palvelu Haeavustuksia.fi;
2. valtionavustustietojen julkaisemisen ja käytön palvelu Tutkiavustuksia.fi;
3. valtionavustusten käsittelyn ja hallinnoinnin palvelu Hallinnoivustuksia.fi.

>>

KYSE ON TYÖNTEKIJÖIDEN OSALLISUUDEN JA TEHTÄVÄKUVIEN LISÄKSI OSAAMISEN ENNAKOINNISTA JA KEHITTÄMISESTÄ, KUTEN TIEDON LUKUT Aidosta JA TIEToon PERUSTUVASTA PÄÄTÖKSENTEOSTA.

DIGITAALISET PALVELUT PERUSTUVAT YHTEISEEN TOIMINTAMALLIIN, JOKA ROHKASEE VALTIONAVUSTUSTEN HAKIJOITA, SAAJIA JA MYÖNTÄJIÄ HAHOOTTAMAAN YHTEISKUNTAÄ ILMIÖLÄHTÖISESTI.

Digitaaliset palvelut perustuvat yhteiseen toimintamalliin, joka rohkaisee valtionavustusten hakijoita, saajia ja myöntäjiä hahmoittamaan yhteiskuntaä ilmiölähtöisesti. Kannustamme toimijoita tekemään yhteistyötä, koska kukaan ei voi yksin vaikuttaa toiminnallaan kaikkiin niihin tekijöihin, joita systeemisessä muutoksessa tarvitaan. Tavoitteena on oppia hahmoittamaan oma toiminta osana sitä laajempaa kokonaisuutta.

Tarvitsemme muutoksessa johtamista

Tuomme edellä esiin, että tiedon ja tiedolla johtamisen huomioon ottaminen voivat lisätä toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta, uudistaa vakiintuneita käytäntöjä sekä mahdollistaa jatkuvaa oppimista. Mielestämme tiedontarpeet on määriteltävä selkeästi, tiedon laadun on oltava riittävän hyvää hyödynnettäväksi ja prosessien pitää tukea toimintaa tiedon pe-

rusteella. Sen tekijöitä ovat käsityön ja koodistojen käytön kaltaiset käytännön asiat digitaalisia palveluja kehitettäessä.

Organisaation kulttuuri, käytännöt ja kyvykkyys vaikuttavat valtionavustustoiminnassa. Valtionavustustoiminta voi lisätä tietopohjaisuutta tai painottaa sitä organisaatiossa, mutta muutokseen tarvitaan aitoa tahtoa ja johtajuutta läpi koko organisaation. Vahvimmalla tiedolla johtamista valtionavustustoiminnassa luomme yhteyksiä muuhun organisaatioon ja valtionhallintoon. Siten voimme varmistaa, että saamme yhteisillä varoilla aikaan oikeita asioita oikeilla tavoilla. ■

Jaana Walldén ja Mikko Lehtonen toimivat valtiovarainministeriössä erityisasiantuntijoina. Valtionavustustoimintaa kehitetään ja digitalisoidaan, jotta se olisi entistä vaikuttavampaa, läpinäkyvämpää, tehokkaampaa ja yhdenmukaisempaa. Valtiovarainministeriön hankkeeseen voi tutustua osoitteessa <https://vm.fi/valtionavustustoiminnan-kehittaminen>.

VALTIONAVUSTUSTOIMINTA VOI LISÄTÄ TIETOPOHJAIUUTTA TAI PAINOITAA SITÄ ORGANISAATIOSSA, MUTTA MUUTOKSEEN TARVITÄÄN AITOA TAHTOA JA JOHTAJUUTTA LÄPI KOKO ORGANISAATION.

LÄHTEET

- Muutosten tiet kietoutuvat yhteen. SOSTE 2/2022. Luettavissa <https://www.soste.fi/sosbaro/muutosten-tiet-kietoutuvat-yhteen/>. Luettu 9.11.2022.
- Tiedon hyödyntäminen ja avaaminen. Valtiovarainministeriö. Luettavissa <https://vm.fi/tiedon-hyodyntaminen-ja-avaaminen>. Luettu 9.11.2022.
- Tietojohtaminen ja sen kehittäminen: tietojohtamisen arviointimalli ja suosituksia maakuntavalmistelun pohjalta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:42. Luettavissa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161659>. Luettu 9.11.2022.
- Vaikutusketju ja muut toiminnan suunnittelun työvälineet. Valtionavustushanke. Luettavissa <https://vm.fi/toiminnan-suunnittelun-tyovalineet>. Luettu 9.11.2022.
- Valtionavustuspäalvelut. Valtiokonttori. Luettavissa <https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/muut-palvelut/valtionavustuspäalvelut/>. Luettu 9.11.2022.
- Valtionavustustoiminnan sanasto ja verkostomainen toimintamalli. Valtionavustushanke. Luettavissa <https://vm.fi/valtionavustushankkeen-aineistot-ja-tuotokset>. Luettu 9.11.2022.
- Valtioneuvoston selonteko: Digitaalinen kompassi. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:65. Luettavissa <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164429>. Luettu 9.11.2022.